

Miért van szükség az előzetes adatvédelmi tájékoztatásra és mit kell tartalmazzon?

„Sokkal nehezebb megfelelni a jogszabályi követelményeknek, mint gondolnánk!”

szerző: Dr. Albert Ágota, a MÁOK adatvédelmi tisztviselője

Naponta felmerülő kérdés, hogy miért van szükség az előzetes tájékoztatásra?

A szükségesség leginkább attól függ, éppen melyik oldalon állunk – ha **adatkezelők** vagyunk, akkor ez egy felesleges nyűg, amit a jogszabály a nyakunkba akaszt, ha viszont **mi vagyunk egy adatkezelés érintettje** máris más a helyzet. Ha a mi bőrünkre megy a dolog, akkor bizony szeretjük tudni, hogy ki és hogyan garázdálkodik az adatainkkal és azt is joggal elvárhatjuk, ha megadjuk az e-mail címünket egy könyvesbolt hírlevelére jelentkezéskor, akkor nem fogja az e-mail fiókunkat elárasztani a levélszemét, amelynek nagy része olyan dolgokra akar minket csábítani, ami alap esetben még álmunkban sem jutna eszünkbe. Ugyanez vonatkozik a telefonszámunkra, hiszen akár egy számcsere is lehet a vége egy-egy rossz adatkezelésnek, különösen ha kétes szolgáltatással foglalkozó szerencsevadászok akarnak bekeríteni minket a nap huszonnég órájában a hét minden napján.

Az előzetes tájékoztatás nem a GDPR-szülte idegesítő találmány, az már a magyar Infotörvényünkben ([2011. évi CXII. tv.](#)) is benne volt – és ha máshol nem, hát honlapok adatkezelési tájékoztatója formájában itt-ott találkozhattunk is a gyakorlati megjelenésével. Jó tudni, hogy **a Hatóság is neuralgikus pontnak tartja az előzetes tájékoztatást** és vizsgálataik során szeretik kikutatni, van-e nekünk egyáltalán Adatvédelmi tájékoztatónk, és ha van, jó-e bármire is? Azaz azt a célt szolgálja-e, amire a jogszabály szánta, vagy például az ügyfélbarát web-bolt megelégszik annyival, hogy hírlevelre jelentkezéskor beikszelteti a vásárlóival (reménybeli vásárlóival), hogy „elfogadom a GDPR-t”. Ennyi, ezzel kipipálva az előzetes tájékoztatás A-tól Z-ig. És mielőtt bárki azt hinné ez vicc, alább a honlapról kivágott bizonyíték (2018. július 26-i állapot). Na **ez az, amit legyen szíves egyetlen kamarai tag se kövessen el, mert ez egészen biztosan nem felel meg az előzetes tájékoztatás követelményeinek** nemcsak itt, 2018-ban Magyarországon, hanem talán még egy másik galaxisban sem.

The image shows a screenshot of a web form with a light yellow background and a dark border. At the top right, there is a small 'X' icon. The form contains the following elements:

- An input field labeled "Email cím" (Email address).
- An input field labeled "Irányítószám" (Postal code).
- A checkbox labeled "A GDPR elfogadása." (I accept the GDPR).
- A button labeled "Mehet" (Go).

Akkor az elrettentő példa után tegyük fel újra a kérdést, **miért is van szükség előzetes tájékoztatóra?** Azért, mert **az érintett** (azaz az a személy, aki az adatkezelésünk elszenvedője, vagy az lesz akár önként, akár muszájból), **az előzetes és megfelelő tájékoztatás alapján képes felismerni azt, hogy az adott adatkezelés milyen hatással van az információs önrendelkezési jogára és a magánszférájára.** Ha nem tájékoztatjuk őt megfelelően, bizony a Hatóság ránk sütheti a billogot abban a tekintetben, hogy olyan „információs erőfölényt” alakítottunk ki, amely következtében az érintett jogai, érdekei sérülhetnek. Nekünk meg a pénztárcánk, ha a Hatóság emiatt jó nagy büntetést szab ki ránk. Ráadásul az egyik legkellemesebb szankcionálási mód – ki sem kell lépnie a hivatalnoknak az irodájából (sőt, még otthonról sem kell elmennie a Hatóság épületéig), csak honlapról honlapra kattintgatva végig kell ellenőriznie, mely honlaptulajdonosok előzetes tájékoztatása szenved erőteljes kihívásokkal. És ha fülön csípnek, egyáltalán nem biztos, hogy a „másé még rosszabb” magyarázkodást érdemi védekezésnek fogadják el. Sőt, a GDPR-moratóriumra hivatkozás sem állja meg a helyét, hiszen **a hatályban lévő magyar törvény már több, mint 6 éve kötelez minket az érintettek adatkezelésünkkel kapcsolatos előzetes tájékoztatására.**

Az előzetes tájékoztatás szükségessége azonban nemcsak a honlapokkal kapcsolatos adatkezelés során kerül elő, hanem az élet számos más területén is. Állatorvosi példa: a rendelőbe betérő gazdit is előzetesen tájékoztatnunk kell arról, hogy kezeljük az adatait, és mi alapján kezeljük azokat:

- ✓ ha kutyát tol be az ajtónkon az éves veszettség oltás miatt, akkor jogi kötelezettség alapján kezeljük az adatait (és tájékoztatnunk kell a gazdit a pontos jogszabályi helyről),
- ✓ ha egy dobozból próbál kivarázsolni egy macskát chipezésre és a PetVetDatába beregisztrálás céljából (ha elveszik, a chip-szám alapján legyen esélye visszakapni reménnyel), akkor hozzájárulós adatkezelésről kell tájékoztatnunk,
- ✓ ha viszont egy étvágytalan csíkos mókus a kuncsaftunk, akkor szerződéses joglappal állunk szemben (a gazdi megrendeli, mi meg elvállaljuk a kezelést),
- ✓ és akkor még nem beszéltünk a keverék ügyekről, amikor a perzsa kandúrnak kellene útlevel, de egyúttal minőségi bolhanyakörvet is szeretne tőlünk venni a gazdája és mellékesen az ivartalanításról is érdeklődik.

Egyes esetekben a munkavállalóinkat is kell előzetesen tájékoztatnunk – például akkor, ha szeretnénk a hivatalos e-mail fiók használatukat ellenőrizni, de a rendelőnkbe betérőket is figyelmeztetnünk kell, ha elektronikus megfigyelőrendszert (kamerát) alkalmazunk a váróban történő incidensek utólagos kivizsgálása érdekében (ki harapott meg kit). A Kamara által rendelkezésre bocsájtott Adatvédelmi Szabályzat mellékletei között találunk ilyen előzetes tájékoztatás-mintákat pl. alkalmassági vizsgálat, munkavállalók céges tulajdonú eszközök használatának ellenőrzésével kapcsolatos adatkezelés, stb. témákban.

Előzetes tájékoztatást nem egyszerű készíteni, legalábbis ha minden kritériumnak meg kívánunk felelni – a következőkben ehhez találunk ellenőrző listát.

Alaki követelmények:

- ✓ **a tájékoztatás egyszerű, szakzsargon használata nélküli legyen** – ez nemcsak a jogi szövegre, hanem a szakmai tájékoztatásra is vonatkozik. A cél maga az ügyfélbarátság, azaz az adatvédelem kapcsán is mindig vegyük figyelembe, kivel állunk szemben.
- ✓ **az átlagfelhasználó számára is érthető legyen** – azaz még ha találunk is jogász ismerőst vagy mi búvárkodunk a paragrafusok között, akkor sem ismételhethetjük meg a jogszabályt szolgáló módon. Szép és hasznos dolog lehet a szó szerinti idézés, de nem ebben az esetben.
- ✓ **igazodjon az érintettek köréhez** – törekedjünk hasonlítani az érintettek nyelvhasználatához és ne csak a kulturális különbségeket vegyük figyelembe, hanem a generációsakat is (használt szókincs, stb.).
- ✓ **közvetlenül az egyénhez legyen eljuttatva**, nem dughatjuk el. A „van tájékoztatásunk kifüggesztve a faliújságon csak egy plakát véletlenül fölé került” ebben az esetben nem elfogadható magyarázkodás. A tájékoztatót mindenképpen egy olyan jól látható helyen helyezzük el, ahol az ügyfelek mindenképpen belebotlanak, még mielőtt bemennek a kezelőbe!
- ✓ **jól olvasható legyen** – ez a követelmény vonatkozik a betűméretre (ne olyan betűnagysággal operáljunk, amelyre már látást sem élesítenek és a papírtakarékosság nem lehet indok), legyen olvasható a betűtípus is (szép lehet a folyóírás nyomtatva egy esküvői meghívón, de egy falragaszon nem az igazi) és a strukturáltság sem árt (bekezdések, vastagítások a befogadhatóság érdekében, a faltól falig ömlesztett nyomtatást jobb, ha elfelejtjük),
- ✓ **minden részletre terjedjen ki** (azaz ne hagyjuk ki a felét annak, amit bele kell írni), valamint
- ✓ **mindenképpen ismertesse a mi saját egyedi adatkezelésünket.**

Ha idáig eljutottunk a követelmények befogadásában, máris látható, nincs egyszerű dolgunk, nem véletlen, hogy a fenti negatív példánk azt az utat választotta, amelyet választott.

Vannak még tartalmi követelmények is:

- ✓ **az adatkezelő megnevezése** – nevünk, postai és elektronikus levelezési címünk, honlap címünk, telefonszámunk. Ha több adatkezelő van, akkor mindegyik adatkezelő adatait meg kell adni.
- ✓ **az adatkezelés céljának megnevezése** – az elvárás a közérthető és kellően leszűkített megfogalmazás, az elvileg és általában nem elfogadható. Pl. az elektronikus megfigyelésről szóló munkavállalói tájékoztatóban minden egyes kamera esetében meg kell adnunk (külön-külön) a telepítés célját, nem lehet csak annyit elárulni, „itt figyelünk mindenkit”. Hasonló az eset a fényképek felhasználásával kapcsolatos adatkezelési célnál is, az „egyszer biztos jó lesz valamire” megfogalmazásnál mindenképpen jobbat kell találnunk.
- ✓ **az adatkezelés jogalapjának megnevezése** – hozzájárulás, szerződés, jogi kötelezettség teljesítése, jogos érdek a leggyakoribbak, de a kamarai tagok találkozhatnak a közhatalmi jogosítvány gyakorlása joggalappal is.
- ✓ **a kezelt adatok körének felsorolása** – gyűjtőfogalom nem használható, pontosan meg kell mondani, mit gyűjtünk, például a PetVetData esetén az állat

felett rendelkezési jogot gyakorló személy nevét, lakcímét, telefonszámát és e-mail címét.

- ✓ **az adatkezelés időtartamának meghatározása** – ha jogszabályon alapul az adatkezelésünk, akkor a jogszabályhellyel együtt kell ezt megadnunk. Vannak generális megőrzési idők, például szerződés esetén a szerződés megszűnése után 5 év, adóügyi bizonylatok esetében 8 év, míg kamerafelvétel esetében napokban számolunk (3 nap).
- ✓ **tájékoztatás adatfeldolgozó igénybevételéről** (név, elérhetőség, tevékenységmegnevezés, milyen személyes adatokhoz milyen időtartamra fér hozzá, milyen adatkezelési műveletet hajt végre). **Adatfeldolgozó például a könyvelő, a futárcég, a posta, a tárhelyszolgáltató**, viszont **a könyvvizsgáló adatkezelőnek** számít. Az adatfeldolgozó igénybevételéhez nem kell az érintett engedélyét kérnünk, de szükséges a tájékoztatásunk, hiszen biztos vannak olyan kíváncsi természetűek, akik szeretnék tudni, melyik egzotikus szigeten tanyázó tárhelyszolgáltatót használjuk. Olyan elvetemült illetőségűt, ahol még véletlenül sem lehet érintetti jogokat érvényesíteni olyan adatvédelmi incidens esetében, amely eredményeképpen visszaélnék a hitelkártyánk adataival, netalán komplett személyiségünket lopják el.

Amennyiben nem veszünk igénybe adatfeldolgozót (ami elég ritka, mert könyvelője majdnem minden vállalkozásnak van), ezt kell kihangsúlyozni a tájékoztatóban.

- ✓ **az adatok megismerésére jogosult személyek köre**, illetve az általuk végrehajtott adatkezelési műveletek – pl. ki férhet hozzá a kamerafelvételekhez, ki látja a szerződést, stb.
- ✓ **adatbiztonsági tájékoztatás** – milyen adatbiztonsági intézkedésekkel gondoskodunk a személyes adatok védelméről.
- ✓ **elkülönített tájékoztatás a jogos érdeken alapuló adatkezelésről** (GDPR 6. cikk (1) bekezdés f) pont), mivel ebben az esetben az érintett hozzájárulásának hiányában kezelünk adatot. Ha jogos érdek, akkor érdekmérlegelési tesztet is kell végeznünk, ennek eredményéről pedig tájékoztatnunk kell az érintetteket, hiszen ebben indokoljuk meg, miért és milyen mértékben korlátozhatjuk a privát szférájukat, csorbíthatjuk jogaikat.
- ✓ **az érintettek jogai és jogérvényesítési lehetőségei** – azaz az érintett milyen lehetőségen keresztül tud kérelmet benyújtani, mennyi időn belül kell eleget tennünk a kérelmének (határidőkre figyelni kell!). Az érintett figyelmét fel kell hívni a Hatóság eljárásának kezdeményezési lehetőségére (a Hatóság hivatalos elektronikus levelezési címével, postai elérhetőségével, telefonszámával illetve honlapjának címével), illetve tájékoztatnunk kell a bírósághoz fordulás lehetőségéről. Sőt, azt sem árt megemlíteni az előzetes tájékoztatóban, hogy mielőtt hatósághoz vagy bírósághoz fordulna a panaszával, próbáljon inkább velünk egyezkedni, hiszen simán előfordulhat, hogy a problémájával közelebbről megismerkedve igazat adunk neki és gyorsan orvosoljuk a hibánkat.

Ezek után csodálkozunk, hogy például egy egyszerű honlap előzetes tájékoztatója akár 10 oldal is lehet? A munkavállalók internethasználatának

ellenőrzésével kapcsolatos tájékoztatót sem ússzuk meg egy oldallal, hiszen a nyolcas betűnagyság extra szűk betűtípussal meg a lap élére írás is hatóságilag kilőve – és csak reménykedhetünk, hogy a Hatóság szerint is majdnem tökéletes a művünk (amennyiben vizsgálja, mit sikerült összehoznunk).

Felmerül a kérdés, hogy hol legyen az Adatkezelési Tájékoztatónk? Ha van honlapunk, akkor elhelyezhetjük azon (de nem eldugva valahová egy sarokba), de ha nincs ilyenünk, akkor a székhelyünkön, rendelőkben kell ilyen **kinyomtatva** tartanunk annak érdekében, hogy bármikor, bárkinek oda tudjuk adni tanulmányozás céljából.

A különböző nyilatkozatokkal kapcsolatos rövidebb tájékoztatóinkban is utalhatunk a hosszabbra és részletesebbre, de ez nem azt jelenti, hogy az adatkezelési tájékoztatóra hivatkozással teljes mértékben megúszhatjuk a konkrét előzetes tájékoztatást (ilyen rövidebb tájékoztatás például a Kamara honlapjáról letölthető, és a rendelőkben kiragasztható tacepaó).

Fontos: a megfelelő tájékoztatás önmagában nem jognyilatkozat, csak az alapja a beleegyezésnek.

Szerződés teljesítése, mint jogalap és az előzetes tájékoztatás

Az érintett természetes személlyel az adatkezelés megkezdése előtt közölnünk kell az adatkezelés jogcímét (szerződés teljesítése) illetve azt, ha a személyes adatok adatfeldolgozó számára átadásra kerülnek. A tájékoztatás a szerződésbe belefoglalt tájékoztatás formájában is megtörténhet. (És ne felejtsük el, hogy a szóbeli szerződés is szerződés, így akkor is fennáll a tájékoztatási kötelezettségünk, ha egy betűt le nem írtunk arról, hogy Gazdi megrendelte, mi pedig teljesítjük az állata vizsgálatát, kezelését.)

Az érintett által a szerződéskötés során megadott adatok kizárólag a szerződésből eredő jogok gyakorlásához és a kötelezettségek teljesítéséhez használhatók fel (azaz például hírlevelet nem küldhetünk a gazdinak arra az e-mail címre, amit azért adott meg nekünk, hogy Fifike leleteit elküldjük neki otthoni olvasgatásra).

A jogi kötelezettségen alapuló adatkezelés és az előzetes tájékoztatás

A jogi kötelezettségen alapuló adatkezelés esetén is tájékoztatnunk kell az érintettet a pontos törvényhely megjelölésével, illetve amennyiben az érintettek személyes tájékoztatása lehetetlen vagy aránytalan költséggel járna, a tájékoztatás megtörténhet az alábbi információk nyilvánosságra hozatalával is:

- ✓ az adatgyűjtés ténye,
- ✓ az érintettek köre,
- ✓ az adatgyűjtés célja,
- ✓ az adatkezelés időtartama,
- ✓ az adatok megismerésére jogosult lehetséges adatkezelők személye,
- ✓ az érintettek adatkezeléssel kapcsolatos jogainak és jogorvoslati lehetőségeinek ismertetése.

Jogos érdeken alapuló adatkezelés és az előzetes tájékoztatás

A jogos érdek, mint jogalap esetében az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé, különösen, ha az érintett gyermek.

Azaz kicsit érhetőbb: közérthető és világos módon meg kell magyaráznunk az érintettek részére, miért tartjuk úgy, hogy az adatkezelésünkhöz fűződő jogos érdek felülmúlja az érintettek érdekeit és jogait, illetőleg tájékoztatnunk kell az érintetteket a bevezetett garanciákról és a tiltakozási lehetőségről.

Jogos érdeken alapuló adatkezelés esetén tehát érdekmérlegelési tesztet kell készítenünk, a jogszerű adatkezelés feltétele pedig az érintettek ennek eredményéről történő tájékoztatása. (az Adatvédelmi Szabályzat mellékletei között találunk több ilyen teszt-javaslatot is stb.)

A hozzájárulást igényelő adatkezelések esetén a hozzájárulással szemben támasztott követelmények

A hozzájárulás három tartalmi eleme:

- ✓ önkéntesség,
- ✓ határozottság és
- ✓ megfelelő tájékozottság.

A hozzájárulás csak abban az esetben tekinthető jogszerűnek, ha mindhárom tartalmi követelményt teljesítettük. Nem tekinthető megadottnak a hozzájárulás olyan adatkezelési műveletre, amelyről az érintett előzetesen nem tájékoztattuk.

Akit részletesebben érdekel a téma, annak **ajánlott irodalom a hatóság ajánlása:**

„A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ajánlása az előzetes tájékoztatás adatvédelmi követelményeiről” (2015. 10. 09, <https://www.naih.hu/files/tajekoztato-ajanlas-v-2015-10-09.pdf>)